

Nr 111

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om tobak och relaterade produkter

Föredragen för Republikens President¹ den 2 oktober 2020

Utfärdad i Mariehamn den 5 november 2020

I enlighet med lagtingets beslut²

upphävs 2b § landskapslagen (1978:52) om tobak och relaterade produkter, sådan paragrafen lyder i landskapslagen 2016/52,

ändras lagens 1 § 1 mom., 2 § 1 mom., 5a § 2 mom. b punkten och 3 mom. 4 punkten, 8 § 2 och 3 mom., 11 §, 13 § 1 och 2 mom. samt 16 §, varav 8 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i landskapslagen 2007/125, 1 § 2 punkten, 2 § 1 mom., 5a § 2 mom. b punkten och 3 mom. 4 punkten samt 13 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen 2016/52, samt

fogas till lagen nya 1ba och 1c §§, en ny kapitelrubrik före 5a §, till 5a § ett nytt 4 mom., nya 5aa-5ad §§, samt till 3 kap. ny 10 § istället för den 10 § som upphävts genom landskapslagen 2016/52, samt en ny 13b § som följer³:

1 §

Syftet med denna lag är att begränsa det för hälsan skadliga bruket av tobaksprodukter och relaterade produkter samt att minska de skadeverkningar bruket orsakar och samtidigt öka trivseln och välbefinnandet för dem som inte nyttjar dessa produkter. I denna lag avses med

1) *tobaksprodukter* produkter som kan förbrukas och som helt eller delvis består av tobak, även genetiskt modifierad sådan,

2) *relaterade produkter* i tobaksdirektivet avsedda elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare med eller utan nikotin samt örtprodukter för rökning,

3) *spårbarhetsförordningen* Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/574 om tekniska standarder för inrättande och drift av ett spårbarhetssystem för tobaksprodukter,

4) *säkerhetsmärkningsbeslutet* Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/576 om tekniska standarder för säkerhetsmärkning som ska tillämpas på tobaksprodukter,

5) *id-märkning* en sådan unik identitetsmärkning om vilken föreskrivs i spårbarhetsförordningen,

6) *säkerhetsmärkning och äkthetsdetaljer* vad som föreskrivs om det i säkerhetsmärkningsbeslutet,

7) *ekonomisk aktör* varje fysisk eller juridisk person som är inblandad i handel med tobaksprodukter, även för export, från tillverkaren till den sista ekonomiska aktören före det första återförsäljningsstället,

8) *detaljhandel* yrkesmässig försäljning av tobaksprodukter eller relaterade produkter direkt till konsumenter samt med

9) *första återförsäljningsställe* varje försäljningsställe där tobaksprodukter eller relate-

¹ Lagens 1c § 1 mom., 5a § 4 mom. a punkten, 5a § 5 mom., 5ab § samt 5ac § 2 mom. förordnades att förfalla.

² LF nr 10/2019-2020
SMU bet. nr 5/2019-2020

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU, EUT nr L 127, 29.4.2014, s. 1
Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/574, EUT nr L 96, 16.4.2018, s. 7.

rade produkter för första gången tillhandahålls på marknaden.

1ba §

När en anmälan om verksamhet som avses i 1b § har gjorts av näringsidkare som bedriver detaljhandel utger Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet till näringsidkaren ett bevis på att anmälan är mottagen och utförd. Näringsidkaren ska hålla beviset framlagt för kunderna på synlig plats.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om de uppgifter som ska framgå av ett i 1 mom. avsett bevis, om utformningen av och storleken på sådant bevis samt om hur det ska framläggas för kunderna.

1c §

Detaljhandel med tobaksprodukter eller relaterade produkter får inte ske i lokaler och deras utomhusområden

1) där barnomsorg bedrivs som daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet eller lekverksamhet,

2) vid inrättningar där vård avsedd för personer som inte fyllt 18 år ges med stöd av landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen eller mentalvårdslagen (FFS 1116/1990) eller

3) vid skolor som ger grundskoleutbildning, gymnasieutbildning eller annan utbildning på gymnasienivå eller vid skolors studerandeböende.

2 §

Tobaksprodukter och relaterade produkter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas till den som inte har fyllt 18 år. Vid behov ska försäljaren förvissa sig om kundens ålder. Den som säljer tobaksprodukter och relaterade produkter i näringsverksamhet ska vara minst 18 år, personer som har fyllt 15 år får dock sälja sådana produkter om det sker under tillsyn av en person som har fyllt 18 år.

2a kap.

Skyldigheter för ekonomiska aktörer och återförsäljare

5a §

Den som för saluhållande i landskapet tillverkar eller importerar tobaksprodukter eller relaterade produkter ska tillse att

b) produkternas förpackningar är försedda med hälsovarningar i form av text och bild, information om rökavvänjning samt i överensstämmelse med de i riket med stöd av lag utfärdade bestämmelserna om sådan märkning,

Det är förbjudet att saluhålla

4) påfyllningsbehållare som rymmer mer än 10 milliliter eller elektroniska engångscigaretter som rymmer mer än 2 milliliter.

Ekonomiska aktörer ska tillse att

a) det som i riket föreskrivs om placering av och märkning med säkerhetsmärkning på tobaksprodukter tillämpas samt att

b) det som i riket föreskrivs om placering av, fastsättning och andra specifikationer för idmärkning på tobaksprodukter ska tillämpas på Åland.

5aa §

Tillverkare och importörer av tobaksprodukter ska ingå avtal om datalagring med en oberoende tredje part, som genom avtalet åtar sig att vara värd för datalagringsanläggningen för alla relevanta uppgifter med avseende på spårbarhet. Datalagringsanläggningen ska vara fysiskt belägen inom den Europeiska unionens territorium. Den tredje partens lämplighet samt avtalet om datalagring ska godkännas av kommissionen.

Den i 1 mom. avsedda tredje partens verksamhet ska övervakas av en extern revisor, som ska föreslås och betalas av den som tillverkar tobaksprodukter och godkännas av kommissionen. Den externa revisorn ska lämna in en årsrapport till kommissionen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, med en bedömning av framför allt eventuella oegentligheter i fråga om tillgång.

Den externa revisor som avses i 2 mom., kommissionen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och andra behöriga myndigheter inom den Europeiska unionen ska ha full tillgång till datalagringsanläggningarna. I vederbörligen motiverade fall får kommissionen eller Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet bevilja tillverkare eller importörer tillgång till de lagrade uppgifterna.

Republikens president har förordnat att lagens 5ab § ska förfalla

5ac §

Varje ekonomisk aktör och varje aktör vid de första återförsäljningsställena ska hos den

nationella id-utfärdaren ansöka om en identifieringskod för varje medlemsland där tobaksprodukter tillverkas, lagras eller för första gången tillhandahålls på marknaden. En identifieringskod ska finnas för

- 1) varje ekonomisk aktör,
- 2) varje aktör vid de första återförsäljningsställena,
- 3) varje anläggning, med vilken avses varje plats, byggnad eller varuautomat där tobaksprodukter tillverkas, lagras eller för första gången tillhandahålls på marknaden samt
- 4) varje maskin med vilken avses den utrustning som används för att tillverka tobaksprodukterna och som är en integrerad del av tillverkningsprocessen.

5ad §

Egenkontroll ska för

- 1) ekonomiska aktörer omfatta ett system för att samla in information om alla misstänkta skadliga effekter som elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare har på människors hälsa,
- 2) tillverkare och importörer omfatta genomförande av sådana analyser av tobaksprodukter som avses i tobaksdirektivets artikel 6 samt för
- 3) återförsäljare omfatta en plan för att genomföra en sådan kontroll av köparens ålder som avses i 2 § 1 mom., om förbud att sälja eller på något annat sätt överlåta tobaksprodukter eller relaterade produkter till någon som inte har fyllt 18 år.

Om en tillverkare, importör eller distributör av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare anser eller har skäl att förmoda att en sådan produkt som denne har i sin besittning och som är avsedd att tillhandahållas på marknaden eller som tidigare har tillhandahållits på marknaden, inte är förenlig med tobaksdirektivets krav, ska denne omedelbart vidta de förbättrande åtgärder som är nödvändiga för att produkten ska bli förenlig med kraven eller dra tillbaka eller återkalla produkten från marknaden.

En i 2 mom. avsedd ekonomisk aktör ska i de fall som avses i 2 mom. omedelbart meddela Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och ge myndigheten detaljerade uppgifter särskilt om risker för människors hälsa och säkerhet och de eventuella förbättrande åtgärder som har vidtagits samt om resultaten av dessa förbättrande åtgärder.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om vad den egenkontroll som avses i 1 mom. ska omfatta och om genomförandet av egenkontrollen.

8 §

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet konstaterar att verksamhet som strider mot denna lag förekommer, ska myndigheten uppmana vederbörande att upphöra med detta inom en av myndigheten föreskriven tid.

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet konstaterar att en äkthetsdetalj i en säkerhetsmärkning som avses i 2a kap. är felaktig kan myndigheten kräva att den berörda säkerhetsmärkningen ersätts eller ändras, samt inom fem arbetsdagar informera berörda tillverkare, importörer, leverantörer av säkerhetsmärkningen samt Ålands landskapsregering.

10 §

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan förena ett förbud eller ett åläggande som myndigheten meddelar med stöd av bestämmelserna i denna lag, med vite.

Bestämmelser om vite och hot om tvångsutförande finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

11 §

Ekonomiska aktörer och återförsäljare av tobaksprodukter och relaterade produkter samt leverantörer av äkthetsdetaljer och deras underleverantörer, ska till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet på begäran och utan kostnad trots sekretessbestämmelser lämna nödvändiga uppgifter och utredningar för myndighetens tillsyn över efterlevnaden av regelverket. Tillverkare och importörer ska även på skriftlig begäran från Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet lämna prov på de produkter som finns på marknaden. Proven ska lämnas som styckförpackningar och innehålla den tillämplade säkerhetsmärkningen.

13 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer tobaksprodukter eller relaterade produkter i strid med bestämmelserna i 1b, 1c, 2, 2a, 5a, 5ad, 5b eller 5c §§, eller som placerat en automat så att försäljning till personer under 18 år inte förhindras, ska för *förseelse vid försäljning av tobaksprodukter eller relaterade produkter* dömas till böter.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § ska för *brott vid marknadsföring av tobaksprodukter eller relaterade produkter*

dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten.

13b §

En innehavare av ett allmänt kommunikationsmedel, en lokal eller ett utomhusområde eller en företrädare för denne eller en arrangör av en offentlig tillställning, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med 4, 4b och 4c §§ tillåter tobaksrökning i en lokal eller på ett utomhusområde där tobaksrökning är förbjuden ska, om inte försummelsen kan anses vara ringa, och om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i annan lag, för *försumelse av åtgärder som skyddar mot tobaksrök* dömas till böter.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om tobaksrökning gäller även rökning av en örtprodukt för rökning och användning av en elektronisk cigarett.

16 §

Beslut som en förvaltningsmyndighet fattat med stöd av denna lag kan verkställas oavsett besvär. Besvärsmyndighet är likväl berättigad

Mariehamn den 5 november 2020

VERONICA THÖRNROOS
lantråd

att förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet intill dess besvären avgjorts genom utslag som vunnit laga kraft. Besvär ska sökas inom 30 dagar efter att ett beslut är delgivet.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2020. Bestämmelserna i 1ba § om näringsidkares skyldighet att framlägga bevis ska tillämpas från och med fem kalendermånader efter denna lags ikraftträdande. Ålands miljö- och hälsomyndighet ska inom fyra kalendermånader efter denna lags ikraftträdande utge ett i 1ba § avsett bevis till de näringsidkare som bedriver detaljhandel som innan denna lags ikraftträdande har anmält sin verksamhet enligt 1b §. Andra tobaksprodukter än cigaretter och rulltobak som på styckförpackningsnivå inte är försedda med unika id-märkningar och säkerhetsmärkning och som tillverkats i unionen eller importerats till unionen före den 20 maj 2024 får omsättas fritt, fram till den 20 maj 2026.

Annette Holmberg-Jansson
föredragande minister